

2018.GADA 6.DECEMBRA STARPTAUTISKĀS KONFERENCES

NOZARU KOPLĪGUMI UN NOZARU KONKURĒTSPĒJA: SOCIĀLO PARTNERU ORGANIZĀCIJU PIEREDZE EIROPĀ

RĪCĪBPOLITIKAS REKOMENDĀCIJAS

Latvijas Valsts prezidentam
Latvijas Republikas Saeimai
Latvijas Republikas Ministru kabinetam

Informācijai: Eiropas Komisijai

Valdības sociālo partneru – Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) rīkotās starptautiskās konferences “Nozaru koplīgumi un nozaru konkurētspēja: sociālo partneru organizāciju pieredze Eiropā” mērķis ir pieredzes apmaiņa ar sociālo partneru organizācijām Eiropā par nozaru sociālo dialogu un koplīgumu slēgšanas praksi nozaru līmenī, sociālo partneru lomu un tiesībām, autonomijas praktiskajiem aspektiem, darba tirgus attīstību.

Starptautiskajā konferencē ar nozaru koplīgumu ieviešanas praksi dalījās eksperti no Itālijas, Norvēģijas, Somijas un Vācijas, kā arī Eiropas Biznesa un darba devēju organizācijas “BusinessEurope” un Eiropas arodbiedrību konfederācijas (ETUC) pārstāvji.

Gan darba devēji, gan darba ķēdēji vērš uzmanību uz sociālā dialoga un nozaru koplīgumu būtisko lomu tautsaimniecības attīstībā: darba devēju un darba ķēdēju interešu sabalansēšana, nodarbināto tiesisko interešu aizsardzība un sociālo garantiju stiprināšana, sociālā miera sabiedrībā veicināšanā, tiesiskā regulējuma piemērotība nozaru vajadzībām un situācijai, tautsaimniecības, nozaru un uzņēmumu konkurētspēja.

Eiropas fonda dzīves un darba apstākļu (Eurofound) jaunākais pētījums par darba kolektīvo attiecībām Eiropas Savienības dalībvalstīs (*Eurofound 2018, Mapping varieties of industrial relations*) norāda uz cēlonšakarību: tās Eiropas Savienības dalībvalstis ar augstāku demokrātiju darba kolektīvajās attiecībās, ieskaitot augstāku nozaru koplīgumu tvērumu un lielāku to skaitu, ir labvēlīgākas kvalitatīvākai nodarbinātībai un uzņēmumu konkurētspējai.

Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) kā Latvijas nacionālā līmeņa sociālie partneri un Eiropas Sociālā dialoga dalībnieki, vērš uzmanību uz sociālā dialoga un koplīgumu būtisko lomu Latvijas tautsaimniecībā, uzsverot, ka:

Latvijas tiesību sistēmā tiek radīts moderns koplīgumu slēgšanas koncepts, kas ir vērsts ne tikai uz attiecīgajā nozarē nodarbināto tiesisko interešu aizsardzību un sociālo garantiju stiprināšanu, bet arī darba devēju un darba ķēmēju interešu sabalansēšanu, vienlaikus nodrošinot, ka ar koplīgumiem tiek celts darbinieka kopējais labklājības līmenis.

Tiesības slēgt koplīgumus ir cieši saistītas ar sociālo dialogu. Koplīgumu slēgšana ne tikai veicina sociālo mieru sabiedrībā. Tā veicina godīgu balansu starp diviem galvenajiem ekonomikas spēlētājiem – darba devējiem un darba ķēmējiem – tiem, kuri dod darbu, un tiem, kuri veic darbu.

Koplīgumi var sniegt būtisku uzlabojumu tautsaimniecības, nozaru un uzņēmumu konkurētspējā. Tie uzlabo darba vietu kvalitāti, attīsta atlīdzības līmeni, veicina nodarbinātības drošību un aizsardzību un veicina darbinieku ieguldījumu uzņēmumu darbībā.

Viena no būtiskākajām nozaru koplīguma (ģenerālvienošanās) pievienotajām vērtībām ir tas, ka tās novērš viena standarta piemērošanu visām nozarēm.

Ģenerālvienošanās palīdz pielāgot tiesisko regulējumu nozares vajadzībām un situācijai. Piemēram, ar ģenerālvienošanos var noteikt nozares minimālo algu, ķemot vērā konkrētas nozares vidējo nozares atlīdzību, paredzēt instrumentus darbinieku prasmju pielāgošanai darba devēja vajadzībām attiecīgajā nozarē.

Ņemot vērā iepriekšminēto un pamatojoties uz konferences atzinām, kā arī Eiropas dalībvalstu labo praksi, LDDK un LBAS

aicina

1. veicināt sociālo partneru autonomiju un koplīguma pārrunu brīvību Latvijā, kā arī nozaru pašregulāciju, paredzot jautājumu loku, par ko nozares darba devēju organizācijas un arodbiedrības var vienoties, neatkarīgi no valsts tiesiskā regulējuma normām;
2. paplašināt nozaru koplīgumu tvērumu un skaitu Latvijā, izglītot nozaru darba devēju organizācijas un arodbiedrības par nozaru koplīgumu saturu, ieguvumiem darba devējiem, strādājošiem, valstij un sabiedrībai;
3. veicināt darba devēju organizāciju un arodbiedrību veikspēju, lai veidotu nozaru sociālo dialogu un koplīgumu pārrunas.
4. atbalstīt nacionālo sociālo partneru aktīvu iesaistīti nozaru sociālajā dialogā;
5. ķemt vērā starptautisko tiesību instrumentus, ārvalstu labo praksi un starptautisko sociālo partneru sadarbību nozaru sociālā dialoga un koplīgumu pārrunu attīstībai.

LDDK ģenerāldirektore

Līga Menģelsone

LBAS priekšsēdētāja
vietniece

Irēna Liepiņa